

Bidrag til Belysning af Spørgsmaalet om Varetagelsen af de økonomiske Interesser.

Af Aleksis Petersen.

II.

Handelskamre.

England. — Frankrig. — Tyskland.

Har Agerbruget, har Industrien, har Handelen Organer, der paa en tilfredsstillende Maade formaa at varetage Agerbrugets, Industriens og Handelens særlige Interesser? Med dette Spørgsmaal sluttede vi nærværende Afhandlings første Afsnit, — det Afsnit, der omhandlede de økonomiske Regeringsavtoriteter eller de Organer, hvis Opgave det er at varetage det Heles økonomiske Interesser. I dette andet Afsnit skulle vi nu give nogle Bidrag til Belysning af Spørgsmaalet om Varetagelsen af de særlige Interesser, — dog saaledes at vi væsenligt ville holde os til de kommercielle Interesser.

Agerbrugs-Interesserne i Danmark have, som Enhver véd, i det store kgl. Landhusholdningsselskab en virksom Central-Repræsentation. Og desforuden er hele Landet ompændt af et Net af forskjelligartede, mere eller

mindre lokale, landøkonomiske Organer. — Industri-Interesserne i Danmark ere vel ikke saa godt og fuldstændigt repræsenterede som de agricole; — men Organer mangle de dog ingenlunde, og hvem der ønsker nøjere Besked om dem, kunne vi henvise til en fortræffelig Oversigt over «Danmarks Industri- og Haandværkerforeninger», som Industriforeningen i Kjøbenhavn ifjor lod udarbejde ved sin Sekretær, Hr. cand. jur. C. Nyrop, «til Brug ved Dannelsen af en Fællesrepræsentation for dansk Industri og Haandværk.»*) Foruden sine lokale Organer have de danske Industri-Interesser nu ogsaa faaet en Fællesrepræsentation.**) — Handels-Interesserne, derimod, staa betydeligt længere tilbage, idet de foruden med Grosserer-Societetets Komité, der jo er de kjøbenhavnske Grossererers Organ, maa nøje sig med nogle yderst beskedne Handelsforeninger paa forskjellige Steder i Landet.

Landbrugs-Interesserne og de industrielle Interesser i Danmark have, omend i forskjellig Grad, lokale Organer og centrale Organer; — de kommercielle

*) Oversigten omfatter

3	kjøbenhavnske Foreninger med	8010	Medlemmer.
20	sjællandske	—	—
7	loll.-falsterske	—	—
10	fynske	—	—
41	jydske	—	—
		8977	—

I alt 81 Industri- og Haandv.-Foreninger med 22,394 Medlemmer.

Oversigten giver Oplysning om Foreningernes Navn, Stiftelsesdag, Medlemstal, Medlemskontingent, Virksomhed, Ejendomsforhold, Bestyrelsesforhold etc. etc.

**) Jfr. Beretningen om det «Centralmøde» i Kjøbenhavn i Juli 1879, hvor «Fællesrepræsentationen for Industri og Haandværk» stiftedes. De Bestræbelser, der i den Anledning udfoldedes, give Vidnesbyrd om et Røre i den industrielle Verden, der ikke er uden Betydning. (Beretningen udarbejdet af cand. polit. C. S a l m o n s e n.)

Interesser mangle ganske de centrale og for Størstedelen ogsaa de lokale Organer. Men derved brydes den nødvendige Ligevægt. Det ligger i Sagens Natur, at de landøkonomiske og de industrielle Foreninger med Ensidighed ville vaage over henholdsvis de landøkonomiske og de industrielle Interesser; — skal denne Ensidighed ikke have slemme Følger, maa Handelsstanden skaffe sig Talsmænd. Kampen maa føres med lige Vaaben! Naar de kommercielle Interesser staa omtrent vaabenløse ligeoverfor de andre mere eller mindre godt udrustede Interesser, — hvorledes vil det saa ikke gaa, naar, for Exempel, Kampen gjælder en Forandring af Toldloven? Den danske Handelsstand synes ikke ret at have faaet Øjet op for, hvilke Interesser der staa paa Spil.

De danske Industridrivende have aabenbart lært adskilligt af deres Naboer. Kunne vore Handelsmænd ikke gjøre det Samme?

Der findes i Tyskland industrielle Foreninger vel omtrent i alle Byer. Et stort Antal af disse Foreninger have samlet sig under en hele Riget omfattende Fællesrepræsentation, «Centralverband deutscher Industrieller», hvis faktiske Formaal synes at være af en væsenlig protektionistisk Karakter, men hvis nominelle Formaal er «at varetage Fædrelandets industrielle og økonomiske Interesser og at fremme det nationale Arbejde.» Ganske paa samme Vis i Danmark! — Men komme vi til vor Handelsstand, se vi ikke saadan en Lyst som hos de Industridrivende til at lære af Udlandet. Naar Industrien faar sine Organer i hver en Kjøbstad, og naar disse Organer indordnes under en «Fællesrepræsentation», hvorfor skal der da ikke sørges lige saa godt for Handelen? England har sine frivillige Handelskamre i de enkelte Byer, — og

disse Kamre have deres Fællesassociation. Østrig har sine ved Lov oprettede Handelskamre, der i en «Handelskammertag» har et fælles Mødested. Tyskland har sine af Regeringen oprettede lokale Handelskamre, og halv-andethundrede af de lokale Korporationer have underordnet sig under den centrale tyske «Handelstag». Og hvad har Danmark? En københavnsk «Komité»! *voilà tout!*

Man siger, at vi «mangle Kræfter». Og sandt er det naturligvis, at vi ikke raade over saa mange Kræfter som de store Kulturlande. Men noget Mere end vi hidtil have udrettet, kunde vi vel nok overkomme.

Grosserer Hage har i Tidsskriftets forrige Hefte paavist Nødvendigheden af, at der skaffes den danske Handelsstand et virksomt Organ, og har formuleret et Forslag om at den københavnske Grosserer-Societets-Komité udvides og omdannes til et dansk Handelskammer. Jeg henviser til denne Artikel, baade til dens almindelige Udviklinger og til det bestemte Forslag, den fremsætter. Selv har jeg i tre Numre af «Nationaltidende» (for Februar d. A.) paavist, hvorledes det staar til med det københavnske Grosserer-Societetets Komité, hvorledes den er organiseret, og hvilken Virksomhed den udfolder. Jeg har paavist, hvori Forskjellen stikker mellen den københavnske Komité og Udlandets Handelskamre; og jeg har udtalt, at vi kunne lære en god Del af Udlandet med Hensyn til Varetagelsen af de kommercielle Interesser. — Om Handelskammer-Forholdene i nogle af de vigtigere Stater skal jeg paa de følgende Blade give endel mere specielle Oplysninger.

England.

Handelskamrene — de Institutioner, der fremfor alle andre have den særlige Opgave at lade Handelsstandens Opfattelse af Handelsstandens Forhold komme til Orde — have paa de forskjellige Steder forskjellige Former. Ofte ere Forskjellighederne dog kun mere overfladiske; — men bestemt skjelnes maa der imellem:

1. frivillige, private Handelskamre, og
2. lovordnede, officielle Handelskamre.

Selvfølgelig udelukke de to Former ikke hverandre. Vi finde dem tværtimod i Frankrig, Tyskland, Østrig, Ungarn, Italien og flere Lande jævnsides. Men én europæisk Kulturstat af første Rang — den Stat, som man i økonomiske Sager ofte, men naturligvis ikke altid med Rette, fremstiller som en Mønsterstat — har søgt at hjælpe sig med Handelskamre af første Kategori alene.

Englands *Chambers of Commerce* ere — omend anerkjendte*) af Regeringen — private, frivillige Foreninger. Størsteparten af dem er dannet i den sidste Menneskealder; enkelte have dog en Historie paa hundrede eller flere Aar at skue tilbage paa. De findes i de fleste større engelske (samt skotske og irske) Handels- og Industribyer; — naar London savner et Handelskammer, er Grunden, at Forholdene i denne kolossale By ere saa brogede, at en Sammenslutning af de londonske Kjøbmænd hidtil har vist sig mindre let realisabel.

Vi ønske, at faa at vide, hvorledes et engelsk Handels-

*) De fleste af dem ere *incorporated*, have opnaaet Karakteren af juridisk Person. De ere *limited*, men ere ved Tilladelse fra *Board of Trade* fritagne for at knytte Ordet *limited* til deres Navn.

kammer ser ud, og hvad det bestiller. Lad os da aflægge et Besøg for Exempel hos *the Incorporated Chamber of Commerce of Liverpool*, og lad os se at faa Præsidenten, Alderman W. B. Forwood, eller Sekretæren, Mr. William Blood, i Tale. Paa vore Spørgsmaal vil han give os følgende Svar:

Kamret har — som det hedder i «the Memorandum of Association» § 3 — følgende Formaal: at fremme og beskytte Landets Indenrigs-, Udenrigs- og Kolonial-Handel samt Industrien; at undersøge alle Spørgsmaal, der staa i Forbindelse med saadan Handel og Industri; at fremme eller modvirke legislative og andre Forholdsregler, der berøre saadan Handel og Industri; at indsamle og meddele statistiske og andre Oplysninger om saadan Handel og Industri; at søge ved Hjælp af Voldgift at udjævne kommercielle Tvistepunkter; og forøvrigt at gjøre Alt, hvad der kan fremme de nævnte Formaal.

Kamrets Formue og Indtægter skulle udelukkende anvendes til disse Formaal, og ingen Udbetaling maa, hverken under den ene eller under den anden Form, ske til noget Medlem af Kamret, — en Bestemmelse, der dog naturligvis lider den Modifikation, at der udbetales Løn til Kamrets Embedsmænd, og at det er tilladt at give Medlemmer af Kamret eller Andre Godtgjørelse for faktisk ydede Tjenester. (Memorandum § 4.)

Paa den Betingelse, at denne fjerde § overholdes, har «the Board of Trade» i Overensstemmelse med «the Companies Act, 1867» Sect. 23 anerkjendt Kamret som en Forening med «begrænset Ansvar», uden at Ordet «Limited» dog føjes til Kamrets Navn. Overholdes den fjerde § ikke, skal ethvert Medlem af Kamrets Bestyrelse

saavel som de Medlemmer, til hvem der i Strid med § 4 er sket Udbetaling, være ubegrænset ansvarlige. (Mem. § 5).

I Tilfælde af Likvidation forpligter ethvert Medlem sig til til Gjældens Afbetaling m. m. at betale de Summer, der behøves, dog ikke udover 10 £. (Mem. § 6).*)

*) Den originale Text lyder saaledes:

4. — The income and property of the Association whence-soever derived, shall be applied solely towards the promotion of the objects of the Association, as set forth in the Memorandum of Association, and no portion thereof shall be paid or transferred, directly or indirectly, by way of dividend, bonus, or otherwise, howsoever, to the persons who, at any time, are, or have been, Members of the Association, or to any of them, or to any person claiming through any of them. Provided that nothing herein shall prevent the payment, in good faith, of remuneration to any officers or servants of the Association, or to any Member of the Association or other person in return for any services actually rendered to the Association.

5. — The fourth paragraph of this Memorandum is a condition on which a license is granted by the Board of Trade to the Association, in pursuance of section 23 of the 'Companies' Act, 1867. For the purpose of preventing any evasion of that condition, the Board of Trade may, from time to time, on the application of any Member of the Association, impose further conditions, which shall be duly observed by the Association. If the Association acts in contravention of the fourth paragraph of this Memorandum, or of any such further condition, the liability of every member of the Council of the Association shall be unlimited, and the liability of every Member of this Association who has received any such dividend, bonus, or other profit, as aforesaid, shall likewise be unlimited.

6. — Every Member of the Association undertakes to contribute to the Assets of the Association, in the event of the same being wound-up during the time that he is a Member, or within one year afterwards, for payment of the debts and liabilities of the Association, contracted before the time at which he ceases to be a Member, and of the costs, charges, and expences of winding-up the same, and for the adjustment of the rights of the contributories amongst themselves such amount as may be required, not exceeding Ten Pounds, or in

Det aarlige Medlemsbidrag er for Enkeltpersoner 1½ Pund (c. 27 Kr.), for Firmaer og Selskaber 2 Guineas (36 Kr.). — Istedetfor Aarsbidrag kan der erlægges Betaling én Gang for alle paa resp. 10 og 20 Guineas. (Articles of Association, 4. og 5).

Kamret afholder et Aarsmøde samt Kvartalsmøder,

case of his liability becoming unlimited, such other amount as may be required in pursuance of the last preceding paragraph of this Memorandum.

Board of Trade's Anerkjendelse af Handelskamret er saalydende:

WHEREAS it has been proved to the Board of Trade that the Incorporated Chamber of Commerce of Liverpool, which is about to be registered under the "Companies Act, 1862", and the "Companies Act, 1867", as an Association limited by guarantee, is formed for the purpose of promoting objects of the nature contemplated by the 23rd section of the lastmentioned Act, and that it is the intention of the said Chamber that the income and property of the Association, whencesoever derived, shall be applied solely towards the promotion of the objects of the Association, as set forth in the Memorandum of Association of the said Chamber, and that no portion thereof shall be paid or transferred, directly or indirectly, by way of dividend or bonus, or otherwise howsoever by way of profit, to the persons who, at any time, are or have been members of the said Chamber, or to any of them, or to any person claiming through any of them.

Now Therefore the Board of Trade, in pursuance of the powers in them vested, and in consideration of the provisions and subject to the conditions contained in the Memorandum of Association of the said Chamber, as subscribed by nine members thereof on the 2nd day of April, 1874, do, by this their license, direct the Incorporated Chamber of Commerce of Liverpool to be registered with limited liability, without the addition of the word "Limited" to its name.

Signed by order of the Board of Trade this 21st day of April, 1874.

THOMAS GRAY,
An Assistant Secretary to the Board of Trade.

hvor Referenter kunne være tilstede. Desforuden afholdes der «Special Meetings». (Art. of A., 9 fg.)

Bestyrelsen, «the Council», bestaar af: 1. 21 af Kamret af dets eget Midte valgte Medlemmer („*elected Members*“). 2. „*Nominated Members*“: enhver merkantil Association i Liverpool, som Handelskamret anerkjender (for Tiden 8), er berettiget til af sin Midte at udnævne et Medlem af Bestyrelsen. 3. *Ex-officio Members*, nemlig: Liverpools og Birkenheads Borgmester (Mayor), Havneraadets Formand samt Parlamentsmedlemmerne for Liverpool og Birkenhead.

Bestyrelsen aflægger paa Aarsmødet Beretning om Virksomheden i det forløbne Aar. Havde vi f. Ex. været tilstede paa Aarsmødet i Fbr. 1879, vilde vi have faaet Besked om, hvad Bestyrelsen i 1878 foretog sig i over et halvt hundrede forskellige kommercielle Sager. Ved samme Lejlighed vilde vi have erfaret, at Kamrets Udgifter i 1878 beløb sig til 747 £ » sh. 11 d. (c. 14,000 Kr.), hvoraf 325 £ (c. 6000 Kr.) i Løn til Sekretæren, c. 86 £ (c. 1600 Kr.) til en Kontorist, 120 £ til forskellige Kontorudgifter, 72 £ til Bogtrykker og Papir osv.

De virkelystne Englændere have ikke indskrænket sig til i de vigtigste britiske Byer at oprette Handelskamre, der med stor Kraft vaage over de kommercielle Interesser; — de have ogsaa paa enkelte Steder i Udlandet, hvor der følte en særlig Trang dertil, oprettet britiske Handelskamre. For sex Aar siden blev der saaledes i Paris oprettet et *British Chamber of Commerce*. Det var navnlig forskellige Vanskeligheder, som det franske Toldvæsen gjorde engelske Handlende, der gav Stødet til Kamrets

Oprettelse, og paa Bortfjernelsen af disse Vanskeligheder rettede Kamret først og fremmest sin Opmærksomhed: dets Bestræbelser førte i det Væsenlige til et tilfredsstillende Resultat. — Det næste Punkt, Kamret tog sig af, var Forbedringen af Postforbindelsen mellem Frankrig og England. Efter lange Undersøgelser lykkedes det Kamret at faa Postkommunikationen saaledes forbedret, at der mellem Paris og London vandtes én Time, hvorved opnaaedes, at engelske Breve kom saa tidligt til Paris, at de kunde blive uddelte ved den første, i Stedet for, som tidligere, ved den anden, Brevombæring, hvorved der indvandt to à tre Timer. Men dertil sluttede sig noget mere: den engelske General-Postmester gik ind paa adskillige af Kamrets Forslag med Hensyn til Postordningen i England, og Forslagenes Gjennemførelse havde til Følge, at Breve fra Manchester, Liverpool, Bradford, Leeds og andre britiske Byer herefter kom saa tidligt til London, at de nu strax kunde expederes til Kontinentet. I Virkeligheden blev der saaledes indvundet omtrent fire og tyve Timer i Brevforbindelsen mellem Paris og de vigtigste engelske Byer. Æren af denne betydelige Reform tilkommer det britiske Handelskammer i Paris. — Ogsaa med Hensyn til Telegrafforbindelsen mellem England og Frankrig har Kamret indlagt sig Fortjenester. Dets Deltagelse i Pariser-Udstillingen 1878, dets Indflydelse paa Tarifspørgsmaal etc. etc., kort sagt: de Resultater, det har opnaaet, og den Dygtighed, hvormed det gennemgaaende ledes, har da ogsaa slaaet f. Ex. den franske Regering i den Grad, at en af de sidste franske Handelsministre (Deseilligny) udsendte et Cirkulære til de franske Konsuler, i hvilket han henstillede, om der ikke i fremmede Lande burde forsøges oprettet franske Handels-

kamre i Lighed med det britiske i Paris. Og dog maa man ikke tro, at det omtalte Handelskammer disponerer over særdeles store Midler: Tallet paa Medlemmer naaer ikke hundrede, og om end Aarsbidraget ikke er saa lavt (nemlig: 100 fr. for Enkeltpersoner, og 200 fr. for Firmaer med to Stemmer), saa figurere Indtægterne, der udelukkende skyldes Medlemmernes Bidrag, kun med en beskeden Totalsum. Det er den utrættelige Energi og Intelligens, hvormed Handelskamrets Sekretær, Mr. K. B. Murray, og vel ogsaa de øvrige Bestyrelsesmedlemmer lede Forretningerne, som har skaffet Handelskamret dets Betydning.

Foruden Handelskamrene i de enkelte Byer har Storbritannien en hele Riget omfattende «Forening af Handelskamre». Medens Handelskamrene navnlig bestaa af de større Handelshuse i den By, hvor de have deres Sæde, og medens Varetagelsen af denne Bys kommercielle Interesser maa være en særlig Opgave for dem, — søger *the Association of Chambers of Commerce of the United Kingdom* at opnaa ved Kamrenes Samvirken, hvad vanskeligere vil kunne opnaas, naar Kamrene staa uden Forbindelse med hverandre. Enkelte af de betydeligere Kamre (Manchester, Liverpool, Edinburgh, Glasgow) have ikke sluttet sig til Associationen; men disse Kamre danne kun Undtagelser, og Associationen omfatter for Tidén 52 Handelskamre, foruden fem korresponderende britiske Kamre i Udlandet (Paris, Kapstaden, Colombo [Ceylon], Mauritius og Melbourne).

I Foreningens *Memorandum of Association* læses Følgende:

Foreningens Navn er *the Association of Chambers of Commerce of the United Kingdom* (§ 1). — Dens Sæde skal være i England (§ 2). — Dens Formaal ere: at inkorporere under *the Companies Acts, 1862 og 1867*, som en Forening med begrænset Ansvar, den i 1860 oprettede Forening af britiske Handelskamre; — at forhandle og undersøge (paa Møder af Delegerede fra Handelskamre) Spørgsmaal angaaende Handel, Industri og Skibsfart; at indsamle og udbrede Oplysninger om disse Spørgsmaal; — at give Regeringen ved Breve, Deputationer eller paa anden Maade Underretning om Handelskamrenes Meninger; — at petitionere Parlamentet i Sager, der berøre Handel, Industri og Skibsfart; — at forberede økonomiske Lovforslag, og overhovedet at øve Indflydelse paa den økonomiske Lovgivning; — at opnaa ved Samvirken, hvad isolerede Kamre vanskeligere opnaa; — at oprette et Kontor i London, som skal skaffe de forskjellige Kamre paalidelig Oplysning om hvad der berører deres Interesser, som skal lette Kamrenes Forbindelse med Regeringen og offentlige Institutioner, og som i Almindelighed skal føre Associationens Forretninger; — at gjøre Alt, hvad der forevrigt kan fremme de nævnte Formaal (§ 3). — Bestemmelserne i §§ 4—6 ere ganske analoge med de S. 139 anførte Paragrafer af Stiftelsesakten for det Liverpoolske Handelskammer.

Ifølge *the Articles of Association* er ethvert af de associerede Kamre berettiget til at sende Repræsentanter til Associationens Møder, og har Stemmeret efter følgende Skala: Handelskamre paa ikke over 100 Medlemmer, og som betale et Aarsbidrag paa mindst £ 5 5 s., have 1 Stemme; Handelskamre med fra 100 til 250 Medlemmer, og som betale mindst £ 10 10 s. aarligt, have 2 Stemmer;

Handelskamre med over 250 Medlemmer, og som betale mindst £ 15 15 s. om Aaret, have 3 Stemmer.

Bestyrelsens Medlemmer (en Præsident, to Vice-Præsidenter, en Kasserer, sexten andre Medlemmer og to Æres-Sekretærer) modtage intet Vederlag; derimod lønnes naturligvis den *working Secretary* eller *Agent* samt det øvrige Kontorpersonale, Bestyrelsen antager. Blandt Sekretærens eller Agentens Pligter fremhæves udtrykkeligt, at han saa hurtigt som muligt skal give ethvert af de forbundne Handelskamre Meddelelse om, hvad der gaar for sig af kommerciel Interesse i Parlamentet. For saa meget lettere at kunne følge Parlamentet med Opmærksomhed er der en speciel Bestemmelse om, at Foreningens Kontor skal være i Nærheden af Parlamentsbygningen. Den hele Forretningsorden sigter overhovedet til at gøre Handelskamrenes Indvirkninger paa Regeringsavtoriteterne saa eftertrykkelige som muligt.

Handelskammer - Associationen, hvis Formand og ledende Tanke er Sampson S. Lloyd M.P., offentliggjør meget fyldige og særdeles oplysende Beretninger om Forhandlingerne paa de Møder, den afholder.

Det er sikkert nok, at saavel den engelske Handelskammer-Association som de enkelte Kamre øve betydelig Indflydelse paa den offentlige Mening og paa de engelske Regeringsavtoriteters Holdning i kommercielle Sager. De frivillige Handelskamre have i England, hvor de, ledede med stor praktisk Dygtighed, benytte den offentlige Forhandling i stort Omfang, vist sig at være paa deres Plads; — men fra de engelske Forhold kan man ikke uden Videre slutte til Forholdene i andre Lande. Man kan være nok saa villig til i al Almindelighed at anerkjende Fordelene ved Frivilligheds-Systemet, den Uaf-

hængigheds-Aand og Selvstændigheds-Følelse der følger hermed; — man kan dog ikke ville anbefale det til de Lande, hvor Betingelserne for dets Anvendelse mangle. Vilde man henvise Danmark til udelukkende at hjælpe sig med det engelske System, — vilde det være det Samme som at anbefale den danske Handelsstand et Middel, til hvis rette Benyttelse den savner forskjellige væsentlige Betingelser. Ikke blot i Danmark ogsaa i andre evropæiske Lande er Handelsstanden endnu ikke kommet saa vidt, at den formaar at udrette, hvad den engelske Handelsstand kan magte. Her maa man hjælpe sig med tvungne Handelskamre. Og forøvrigt: ere de frivillige Handelskamre i England et Vidnesbyrd om engelsk Virkelyst og privat Foretagsomhed, — saa have de tvungne Handelskamre i Frankrig, Tyskland og Østrig dog ogsaa visse Fortrin.

Frankrig.

De officielle Handelskamres Moderland er Frankrig. Her fandtes de allerede i tidligere Aarhundreder. Revolutionen ophævede dem vel, i 1791; men Konsulatet førte dem tilbage, i 1802, og føjede det følgende Aar Industri-kamre, *chambres consultatives des arts et metiers*, hertil. De Love, der angik disse Institutioner, undergik i de følgende Aar flere Ændringer. Den gjældende Hovedlov for *les chambres de commerce* er af 3. September 1851.

Ved et *arrêté* af 3. Nivôse Aar XI besluttede den franske Republiks Konsuler Oprettelsen af Handelskamre i Lyon, Rouen, Bordeaux, Marseille, Bruxelles, Anvers, Nantes, Dunkerque, Lille, Mainz, Nîmes, Avignon, Stras-

bourg, Turin, Montpellier, Genève, Bayonne, Toulouse, Tours, Carcassonne, Amiens og le Havre. Paris, hvor der ved samme Lejlighed oprettedes et almindeligt Handelsraad, fik lidt senere, nemlig under 6. Ventôse Aar XI, sit Handelskammer. — Det bestemtes forøvrigt ved det foranævnte *arrêté*, at Handelskamrene skulde bestaa af femten Handlende i Byerne med en Befolkning paa over 50,000 Indv., og af ni Handlende i de Byer, hvis Befolkning er mindre end 50,000 Indv. Desuden skulde Præfekten (eller i Byer der ikke ere Sæde for noget Præfektur, Mairen) være Medlem *ex officio*. — Ved en Række af senere Dekreter (Oprettelsen af Handelskamre sker i Frankrig ved administrative Dekreter) er de franske Handelskamres Tal stedse blevet forøget, og nu vil det neppe fjerne sig meget fra 100 (hvortil kommer et endnu højere Tal af Industrikamre).

Det ovennævnte Dekret af 3. September 1851 har fastsat Tallet af Handelskamrenes Medlemmer til mellem ni og en og tyve. Men dertil kunne Handelskamrene selv føje korresponderende Medlemmer (dog ikke flere end de virkelige Kammermedlemmer); disse korresponderende Medlemmer have kun en raadgivende Stemme. — Kamrenes Funktioner bestaa i: at give Regeringen de kommercielle og industrielle Oplysninger, der forlanges af dem, og at udtale deres Mening om de Midler, hvorved Handel og Industri fremmes, om Handelslovgivning, om offentlige Arbejder, saasom Havnearbejder, Post- og Jernbanevæsen etc. Regeringen henvender sig i Særdeleshed til Handelskamrene i Spørgsmaal vedrørende Handelslovgivningen, Oprettelsen og Ordningen af Handelskamre, Oprettelsen af Børser, Mæglervæsenet, Toldsager, Kommunikationsvæsenet, Assurancevæsenet, Handelsku-

tume, Handelsdomstole, Kreditinstitutioner etc. Hvor der i samme By findes et Handelskammer og en Børs, bestyres denne af hint. Ogsaa Bestyrelsen af eller Tilsynet med andre kommercielle og industrielle Institutioner overdrages hyppigt til Handelskamrene.

Forfatteren af disse Linjer har gennemgaaet endel af de Bind, det parisiske Handelskammer har offentliggjort i de senere Aar. Det fremgaar af dem, at de franske Handelskamre kun efter et ringe Omfang tage selvstændigt Initiativ. Deres Virksomhed indskrænker sig for Størstedelen til at besvare de Spørgsmaal, Regeringen forelægger dem. Det maa nu indrømmes, baade at Regeringen meget hyppigt henvender sig til dem, og at deres Besvarelse, i alt Fald tildels, ere nogenlunde fyldige. Men ligesom deres S sammensætning ingenlunde almindeligt billiges i Frankrig, saaledes klages der ogsaa over, at deres Virkefelt langtfra er tilstrækkeligt omfattende. De franske Handelskamre kunne i det Hele ikke betragtes som efterlignelsesværdige, — hvormed naturligvis ikke skal være sagt, at der ikke er præsteret betydelige og fortjenstlige Arbejder af enkelte af dem.

Tyskland.

I Tyskland ere saakaldte «Kjøbmands-Korporationer», samt «Handelskamre» og «Handels- og Industrikamre» officielle Forbindelsesled mellem Handelsstanden og Statsregeringen. Handelskamret i Breslau har med sin Aarsberetning for 1878 udsendt en (af Sekretæren, Dr. Eras, udarbejdet) meget anskuelig «kartografisk Fremstilling af den officielle Repræsentation for de kommercielle

Interesser i Tyskland». Denne Fremstilling omfatter 105 «Handelskammern», 22 «Handels- und Gewerbekammern», 6 «Gewerbekammern» og 12 «kaufmännische Corporationen». En betydelig Skare kommercielle Organer, — og dog er den ikke fuldtallig.

«Kjøbmands-Korporationer», der forestaa af saakaldte «Ældste», stiftedes i Tyverne i otte preussiske Byer — Berlin, Stettin, Danzig, Memel, Tilsit, Königsberg, Elbing og Magdeburg — med det Øjemed at støtte Staten i dens Varetagelse af de kommercielle Interesser.

Handelskamre har Tyskland i dette Aarhundredes Begyndelse faaet fra Frankrig, — denne Institutions Moderland. I Rhinprovinsen, der dengang var forbundet med Frankrig, stiftedes i Følge Beslutning af den franske Republiks Konsuler et Handelskammer i Köln 1803. Dertil sluttede Handelskamrene i Krefeld, Aachen, Eupen, Malmedy og Stolberg sig, og dertil kom — efter at Preussen havde gjenvundet Besiddelsen af Rhinprovinsen — Kamrene i Coblenz, Wesel og Gladbach. I Aarene 1830 til 1840 oprettedes endvidere Handelskamre i Barmen-Elberfeld, Düsseldorf, Duisburg, Essen, Lennep, Solingen og Mühlheim a. d. Ruhr. I det øvrige Preussen blev der først oprettet Handelskamre i Erfurt, Hagen og Halle (1844), der — omend hvert især havde sine særlige Vedtægter — i de væsentligste Punkter vare formede efter de rhinske Kamre. Efter at Loven af 11. Fbr. 1848 havde givet det preussiske Handelskammer-Væsen en fastere Ordning, blomstrede denne Institution frodigt i Vejret paa alle Steder i Riget. I de Lande, Preussen erhvervede sig efter 1864, var den kommercielle Interesse-Varetagelse forskjelligt ordnet. I Altona fandtes siden 1738 et Commerce-Collegium. I Hannover var Handelskamrene i 1866

blevne ordnede ved Lov, og paa Grundlag heraf dannedes der snart en Snes Stykker. Hertugdømmet Nassau var (i Overensstemmelse med en Lov af 1863) delt i tre Handelskammerdistrikter. Frankfurt a. M. havde allerede fra 1817 af et Handelskammer. Kurhessen havde derimod ingen officielle Kamre, men kun private (forøvrigt meget virksomme) Foreninger. I det hele Virvar blev der endelig bragt Orden ved den nugældende preussiske Handelskammerlov af 24. Februar 1870. Siden denne Lov udkom, er der blevet oprettet endnu flere Handelskamre (blandt mange andre Steder i Flensborg og Kiel), og Preussen er nu — omend paa en noget broget og uensartet Maade — forsynet med et betydeligt Antal Handelskamre, mindst firsindstyve, hvortil kommer de ovennævnte «Kjøbmands-Korporationer».

Af tyske Stater udenfor Preussen nævne vi: Rigslandene Elsass-Lothringen have (paa Basis af den franske Lov af 3. Sept. 1851) fire Handels- og to Industri-kamre. — Bayern, hvis nugældende Handelskammerlov er af 1868, har et særdeles betydeligt Antal Kamre, der tildels skrive sig fra Begyndelsen af Fyrrerne. — Württembergs otte Handels- og Industri-kamre (i Rottweil, Heilbronn, Heidenheim, Ulm, Ravensburg, Calw, Stuttgart og Reutlingen) skrive sig fra 1854, og ere senest ordnede ved Lov af 4. Juli 1874. — Baden har femten Handelskamre. Den nugældende Lov er af 11. Decbr. 1878. — Sachsens fem Handels- og Industri-kamre (Dresden, Leipzig, Chemnitz, Plauen og Zittau) stiftedes i 1862. Den nugældende Lov er af 23. Juni 1868. — Handelskamret i Brunsvig skriver sig fra 1864. — I Storhertugdømmet Hessen blev der allerede i den franske Tid oprettet Handelskamre (Handelskamret i Mainz ifl. Beslut-

ning af 3. Nivåse Aar XI). I Tidernes Løb traadte forskellige andre Kamre (i Offenbach, Worms, Bingen, Darmstadt og Giessen) i Live. Alle oprettedes de i Henhold til specielle Bestemmelser, men ved en Lov af 17. November 1871 fik de en ensartet Ordning. — I Mecklenburg-Schwerin har Rostock et «Kaufmannschaft» og Wismar et «Kaufmanns-Compagnie». — Endog saadanne smaa Stater som Sachsen-Meiningen har, i Saalfeld og Sonneberg, Handelskamre. — I Hansestæderne udgjøre Handelskamrene en integrerende Del af Statsforvaltningen: Hamborg, Lübeck og Bremen have deres Handelskamre. — Kun Oldenburg og Mecklenburg-Strelitz samt nogle Smaastater *à la* Schaumburg-Lippe, Lippe-Detmold, Reuss og Waldeck mangle officielle Handels-Organer.

I alt findes der i Tyskland halvandet hundrede Handelskamre.

Dette er unægteligt et anseligt Tal; — men dermed er naturligvis ikke givet, at Alt er, som det kunde og burde være. En Mislighed, om hvis Tilstedeværelse allerede de ovenfor meddelte kortfattede Oplysninger ville give en Anelse, er: Mangelen paa Enhed; hver Stat har sin Handelskammerlov, og ofte ere Forskjellighederne ikke saa ganske ubetydelige. Denne Brogethed og Splittethed føles af den tyske Handelsstand som en stor Mangel. Og ikke blot ere Handelskamrene paa et Sted ordnede paa en Maade, paa andre Steder paa andre Maader, — hvad værre er: der er Egne i Tyskland, som mangle al kommerciel Repræsentation. Nogle tyske Stater og nogle preussiske Provinser ere inddelte i et vist Antal Handelskammerdistrikter, saaledes at der over hele det paa-gjældende Land (Sachsen f. Ex.) er udspændt et saa fuld-

stændigt Handelskammernet, at ingen Plet af Landet kommer til at ligge bar; — men paa andre Steder ere Forholdene langt ugunstigere. Betragte vi den ovennævnte kartografiske Fremstilling, ville vi ved et Blik kunne overbevise os om, at paa mange Steder i Tyskland er den kommercielle Repræsentation kun aldeles sporadisk; den staar ofte i et lidet tilfredsstillende Forhold til de kommercielle og industrielle Interesser. I det preussiske Schlesien, for Exempel, findes der Handelskamre i Schweidnitz, Landeshut, Hirschberg, Lauban, Görlitz, Grünberg og Liegnitz, der ikke blot omfatte den By, hvor Kamret har sit Sæde, men ogsaa det omgivende Landdistrikt («Kreds»); men Handelskamret i Breslau gjælder kun for Byen, — og det industririge Øvre-schlesien mangler ganske Handelskamre. I Provinserne Brandenburg, Pommern, Posen, Preussen, Slesvig og Holsten findes der vel Handelskamre i de fleste større, og i adskillige mindre, Byer; men af dem repræsentere kun nogle faa ikke blot selve den By, hvor Kamret har sit Sæde, men ogsaa den omgivende Kreds. Store Strækninger mangle her al kommerciel Repræsentation eller maa i alt Fald nøje sig med private Organer. Provinserne Hannover, Hessen-Nassau, Sachsen, Rhinprovinsen og Westfalen ere derimod oversaaede med Handelskamre, — Kamre, der ogsaa repræsentere Landdistrikterne, saa at der i disse Provinser ikke bliver mange bare Pletter. I Tysklands øvrige Stater, udenfor Preussen, gjenfinde vi en tilsvarende Brogethed.

At faa Orden paa Forholdene, er et af den tyske Handelsstand næret Ønske. Men hvorledes?

Ultra-manchesterlige Røster hævede sig, for en halv

Snes Aar siden, i det preussiske Deputeretkammer for en meget radikal Afgjørelse, — nemlig for den fuldstændige Ophævelse af det hele Handelskammer-Institut! Det var jo en nem Maade at faa Sagen ordnet paa; — men Forslaget blev rigtignok ikke ganske paaskjønnet af dem, der nærmest vilde blive berørte af det. At der ved de officielle Organer ofte kan klæbe en vis bureaukratisk Tunghed, er sandt nok; og at frivillige Organer i og for sig synes at passe bedre for en fri Næring som Handelen, skal ikke benegtes; — men naar nu Handelsstanden ikke (saaledes som den engelske) har naaet det Udviklingstrin, at den kan lade de officielle Kamres Plads udfylde af frivillige, private Foreninger, hvad saa? I Tyskland, Frankrig og Østrig mener Handelsstanden, der dog maa vide noget herom, at officielle Kamre er en Nødvendighed. Og lige ned til den allerseneste Tid, i 1878, maaske ogsaa i 1879, er der i Tyskland blevet oprettet ny Handelskamre. De føles der, baade af Avtoriteterne, der trænge til sagkyndig Bistand, og af de Handlende, der trænge til at gjøre deres Anskuelser gjældende, som en uafviselig Fornødenhed.

Det af den tyske Handelsdag nærede Ønske gaar derfor ud paa at faa Handelskammervæsenet ordnet ved en det hele tyske Rige omfattende Rigslov. Man finder det naturligt, at ligesom der for Tyskland — «ein einheitliches Wirthschaftsgebiet» — efterhaanden indføres en ensartet økonomisk Lovgivning, saaledes bør ogsaa de økonomiske Interessers Repræsentation være ensartet over det hele Rige. Den tyske Handelsdag har da — ganske i Overensstemmelse med de paa Lovgivningens øvrige Omraader fremtrædende Enhedsbestræbelser — overdraget sit staaende Udvalg at udarbejde Forslag til en Reorganisa-

tion, gennem en Rigslov, af de tyske Handelskammerforhold. Udvalgets Forslag foreligger nu, udførligt motiveret. Den ensartede Organisation af Handelskamrene er — som Udvalget fremhæver — kun at betragte som «et Grundlag for den videre Uddannelse af den økonomiske Interesserepræsentation.» I Tyskland tænker Handelsdagens Udvalg sig at gribe Spørgsmaalet om Varetagelsen af de økonomiske (særligt de kommercielle og industrielle) Interesser an paa følgende Maade: Først bør der over hele Riget spredes ensartet ordnede Handelskamre, saaledes at hver Egn faar sit lokale Organ; dernæst bør Formændene for de lokale Kamre træde sammen og danne Provincial-Handelskamre, der — som et Mellemed — tage sig af Spørgsmaal af provincial Betydning; endelig skulle Formændene for samtlige Rigets Provincial-Handelskamre træde sammen, f. Ex. to Gange aarligt, til et almindeligt tysk Handels- (og Industri-) Raad. — Hvadenten nu den Bygning, som Udvalget har tænkt sig opført, virkelig bliver opført eller ej, — saa er saa meget sandsynligt, at Agitationen for en ensartet Ordning af Handelskammerforholdene vil føre til et Resultat i en ikke fjern Fremtid.

Lad os se lidt paa nogle af Hovedbestemmelserne i de tyske Handelskammerlove:

Formaal. Handelskamrene have den Bestemmelse at varetage de kommercielle og industrielle Interesser i det Distrikt, de omfatte, og særligt ved faktiske Meddelelser, Andragender og Afgivning af Betænkninger at støtte Avtoriteterne i deres Bestræbelser for at fremme Handel og Industri. — Et Par af de tyske Staters Handelskammer-

love føje til denne almindelige Angivelse af Kamrenes Opgave et udtrykkeligt Paabud, omtrent saalydende: i Reglen skulle Kamrene høres i ethvert vigtigere kommercielt og industrielt Anliggende. Det behøver ikke nogen nøjere Paavisning, at Betingelsen for, at Handelskamrene overhovedet kunne udfylde deres Plads, er: at Regerings-avtoriteterne i alle vigtigere Sager ty til deres sagkyndige Assistance. Dette er en Regel, som det kun under rent exceptionelle Forhold bør være tilladeligt at fravige.

Oprettelse. Bestemmelse om Oprettelse af Handelskamre, om disses Medlemstal og Sæde og om Handelskammerdistrikternes Grænser træffes af Regeringen (Indenrigsministeren eller Handelsministeren). (I Østrig ere Handelskamrene oprettede ved Lov). — Tallet paa Handelskammermedlemmer er — for Exempel — i Breslau, Köln og Bremen 24, i Dresden, Leipzig og Chemnitz 21, i Lübeck 19, i Stuttgart 18, i Nürnberg 16, i Zittau 13, (— foruden Medlemmerne af Gewerbekammer-Afdelingen). I Østrig tælle Handelskamrene mindst 16, højst 48 Medlemmer. — Handelsdagens Udvalg føjer her en Bestemmelse til, nemlig: «Handelskammerdistrikterne skulle afgrænses saaledes, at de danne et hele Riget omfattende Net», — en yderst vigtig Bestemmelse der, som ovenfor fremhævet, ér langt fra at være gennemført i Tyskland, hvorimod der i Østrig er sket den Fyldest.

Valgret og Valgbarhed. Herom, saavelsom om Valgmaaden, indeholde de tyske Love mange detaillerede, tildels indbyrdes afvigende, Bestemmelser. Den preussiske Lov stiller følgende Hovedbestemmelse i Spidsen: «Til Deltagelse i Valg paa Medlemmer af Handelskamret ere de Kjøbmænd og Selskaber berettigede, der staa indførte som Indehavere af et Firma i det for Handelskammerdi-

striktet førte Handelsregister». (Og i Følge Handelslovbogens § 4 er enhver Kjøbmand, med Undtagelse af Høkere, Marskandisere, Bissekræmmere og lignende Smaafolk, forpligtet til at lade sit Firma indføre i Handelsregistret). Men denne Hovedbestemmelse lider adskillige Modifikationer, baade i indskrænkende og i udvidende Retning. — Hvad angaar Valgbarheden bestemmer den preussiske Lov bl. A.: For at kunne vælges til Medlem af et Handelskammer maa man: 1. være fyldt 25 Aar, 2. bo i Handelskammerdistriktet, 3. være indført i Distriktets Handelsregister som Firmaindehaver, eller som personlig ansvarlig, eller som Medlem af et Aktieselskabs Bestyrelse, eller som berettiget til at repræsentere et Handelsselskab. Flere Bestyrelsesmedlemmer af et og samme Selskab eller flere Associés kunne ikke samtidigt være Medlem af samme Handelskammer.

Medlemmernes Funktionstid. I Preussen gjælder Valget for tre Aar, saaledes at en Tredjedel af samtlige Medlemmer afgaar hvert Aar. I Baden, Württemberg, Bayern og Sachsen beklæde Medlemmerne deres Sæde sex Aar, saaledes at Halvdelen afgaar hvert tredje Aar. De fratrædende Medlemmer kunne gjenvælges. — Kommer den Valgte i et Tilfælde, der udelukker fra Valgbarhed, bliver hans Mandat ugyldigt. — Ifølge den preussiske Lov kan Handelskamret fjerne et Medlem fra sin Midte, naar Medlemmet efter Kamrets Mening har mistet offentlig Agtelse; men Medlemmet skal først høres, og dets Bortfjernelse maa vedtages af en Majoritet paa mindst to Tredjedele af Kamrets Medlemmer. Vedkommende har dog Rekurs til Regeringen. — Paa samme Maade kan Kamret foreløbig suspendere et Medlem fra hans

Funktioner, naar der er indledet kriminel Undersøgelse imod ham.

Udgiftsvæsen. Ifølge de fleste tyske Staters Love tager Handelskamret selv Beslutning om og ordner selv sit Udgifts- og Indtægtsvæsen. I Preussen, Baden, Württemberg og Hessen gaar Lovgivningen ud fra den Grundsatning, at Handelskamret selv maa sørge for at skaffe sig sine Indtægter: Udgifterne maa altsaa afholdes af de Valgberettigede, og for Størstedelen fordeles de i Forhold til den Næringsskat, Vedkommende svare, og opkræves sammen med den. I Bayern og Sachsen derimod bestrides Udgifterne kun for en Del af selve de Valgberettigede; af offentlige Midler gives der Kamret et Tilskud. — Flere Love bestemme, at Handelskammermedlemmerne ikke maa modtage noget Vederlag; kun forsaavidt det overdrages dem at udføre bestemte Arbejder, der medføre kontante Udgifter, kunne disse erstattes dem. I nogle Love (Sachsens, Badens, Württembergs) findes der Bestemmelser om Rejsegodtgjørelser. — Handelskamrene skulle, ifølge adskillige Love, hvert Aar opstille deres Budget, bekjendtgjøre det, og meddele Regeringen det. — Den preussiske Lov bestemmer, at Regeringens forudgaaende Samtykke er nødvendigt, naar der for at afholde et Aars Udgifter maa afkræves de Valgberettigede et Kontingent, der er mere end 10 pCt. af den Næringsskat, de svare.

Forhandlingernes Offenlighed. I Preussen og Hessen kunne Handelskamrene beslutte, at Møderne skulle være offentlige. I Baden er der intet bestemt herom. I Württemberg, Bayern og Sachsen er Offenligheden Regel. (Ligesaa i Østrig). Handelsdagens Udvalg anerkjender Offenlighedens Nødvendighed. Kun i enkelte

Tilfælde bør der kunne være Tale om, at enten de offentlige Avtoriteter eller Kamret selv betegne visse Sager som ikke egnede til offentlig Behandling.

Aarsberetning. Den preussiske Lov bestemmer: »Hvert Aar, senest inden Udgangen af Juni Maaned, have Handelskamrene at afgive til Handelsministeren Beretning om Handelens Stilling og Gang i det forløbne Aar. Ogsaa i andre Tilfælde kunne de afgive Beretning umiddelbart til Centralavtoriteterne. I ethvert Fald skulle de give de Provincialavtoriteter, under hvis Forretningskreds Gjenstanden hører, Meddelelse om de til Centralavtoriteterne afgivne Beretninger.» — Handelsdagens Udvalg foreslaar, at Aarsberetningerne skulle afgives senest inden Udløbet af Maj, og skriver forøvrigt herom: »At afgive Aarsberetning er en Skik, der almindelig følges af de tyske Handelskamre, og den har vist sig at være fortræffelig. Men den hidtil sædvanlige Termin for Beretningernes Indsendelse er altfor vid. Jo hurtigere Beretningerne blive offentliggjorte, desto mere vinde de i Betydning. De vilde imidlertid faa en ganske særlig Værdi, naar samtlige Handelskammerberetninger snarest muligt efter deres Offentliggjørelse blev bearbejdet af et Centralbureau, der paa Grundlag af Beretningerne kunde give et anskueligt Billede af det hele økonomiske Liv i det forløbne Aar. Den tyske Handelsdags Bureau kunde besørge dette Arbejde.»

Paa Udnævnelsen af Mæglere øve Kamrene i Preussen, Sachsen, Bayern og Baden en vis Indflydelse. Endvidere føre de paa flere Steder Tilsyn med Børsen og andre offentlige Anstalter af kommerciel Natur, samt have andre Funktioner, der ikke kræve nogen særlig Omtale.

I tre af de ovenfor omtalte Stater (Württemberg, Sachsen, Bayern) ere «Handelskamrene forbundne med «Gewerbekammern», der særligt tage sig af Haandværkets Interesser. I Württemberg vælge Distriktets Handlende og Industridrivende i Forening Medlemmer til «die Handels- und Gewerbekammer», der kun udgjør ét Kollegium. — I Sachsen vælge (gjennem indirekte Valg) Kjøbmændene og Fabrikanterne «die Handelskammer», de mindre Handlende og Haandværkerne derimod «die Gewerbekammer». I Leipzig ere de to Kamre at betragte som to af hinanden uafhængige Collegier, hvert med sin Formand; i Dresden, Chemnitz, Plauen og Zittau forene de to Kamre sig i Reglen til ét Kollegium, hvor da Formanden for Handelsafdelingen fører Forsædet. — Bayernes Kamre bestaa af to Afdelinger: a. Handelskammer for Handel og Fabriker; b. «Gewerbekammer» for den Industri, der ikke gaar ind under første Afdeling. Hver Afdeling vælger sin Formand, Formanden i Afdelingen a. er tillige det samlede Kammers Formand. Ved Siden af disse Kamre bestaar der paa endel Steder «Bezirksgremien» eller «Handels-, Fabrik- und Gewerberäthe», der ligeledes kunne bestaa af flere Sektioner, og hvis Bestyrelser kunne overvære og deltage i Handels- og Industrikamrenes Forhandlinger.

I den tyske Handelsstand er der endel Misfornøjelse med Ordningen i de tre nysnævnte Stater. Handelskamrene skulle, mener f. Ex. den tyske Handelsdags Udvalg, repræsentere Handelen og Storindustrien, men ikke Haandværket. «Haandværket har desuden, efter de i de tre Lande gjorde Erfaringer, gennemgaaende vist megen liden Lyst, til at lade sig repræsentere, og benyttede, naar det af forbigaaende Aarsager saa sig foranlediget hertil, navnlig sin Indflydelse til at gribe hemmende og

forstyrrende ind i Forvaltningernes Gang.» Udvalget foreslaar da, at Haandværksinteresserne skilles ud fra Handelskamrene, og at der anvises dem andre Organer. For- saavidt gaar Udvalgets Forslag altsaa ud paa en Indskrækning af de bayerske, sachsiske og württembergske Kamres Omraade. Omvendt har en yngre Forfatter Dr. R. v. Kaufmann i et større Værk stillet Forslag om at udvide Kamrenes Omraade: De skulde ikke blot repræ- sentere Handelen og Storindustrien, men ogsaa Haand- værket, ja endog de landøkonomiske Interesser. Kauf- manns Forslag gaar altsaa egenlig ud paa at udvide Handelskamrene til nationaløkonomiske Kamre, «Volks- wirthschaftskammern» som han kalder dem. Men dette Forslag betegnes af Handelsdagens Udvalg som upraktisk.

Af det Foregaaende fremgaar det, at Tysklands vigt- igste Stat, Preussen, har «Handelskamre», at Baden og Hessen samt en enkelt af de mindre Stater, Brunsvig, ligeledes have «Handelskamre»; — fremdeles, at de tre Kongeriger Bayern, Sachsen og Württemberg have «Handels- und Gewerbekammern»; — endvidere at Elsass- Lothringen har «Handelskammern» og «Gewerbekammern» jævnsides; — samt at Mecklenburg-Schwerin har «Kauf- mannschaften», — medens kun nogle af de ubetydeligste Stater ganske mangle officielle Organer. Endelig bør tilføjes, at i de tre fri Stæder, der vel høre til de mindste, men ikke til de ubetydeligste Stater, er Forholdet ordnet paa en ejendommelig Maade.

I Bremen eksisterer Handelskamret ligefrem i Hen- hold til Statsforfatningens Bestemmelser. Det sjette Af- snit af den fri Hansestad Bremens Forfatning handler om

«Statsanstalter til Handelens, Industriens og Landbrugets Fremme» og bestemmer i sine §§ 94 fgg. bl. A. Følgende:

«Til Fremme af Handel og Skibsfart saavel som af Kjøbmandskabets Interesser bestaa Kjøbmandskonventet og Handelskamret. — Til Fremme af Industrien og de Industridrivendes Interesser bestaa Industrikonventet og Industrikamret. — Til Fremme af Landbrugets, særligt Agerbrugets og Kvægavlens Interesser, bestaar Kamret for Agerbrug. — Efterstaaende Bestemmelser danne Grundlaget for disse Anstalters Organisation og Virksomhed. De nærmere Forskrifter gives ved Lov. — Kjøbmandskonventet bestaar af Medlemmer af Bremens Børs. — Det er kaldet til at forhandle om Anliggender, der berøre Handel og Skibsfart. — Kjøbmandskonventets Forsamlinger finde Sted paa Foranledning af Handelskamret og under dets Ledelse. Et af dets Medlemmer fører Forsædet. — Handelskamret bestaar af 24 Medlemmer af Kjøbmandskonventet. — Handelskamrets Medlemmer vælges af Kjøbmandskonventet. — Handelskamret er Kjøbmandskabets Bestyrelse og repræsenterer dette ligeoverfor Tredjemand. — Det er kaldet til at have sin Opmærksomhed rettet paa Alt, hvad der kan være Handelen og Skibsfarten tjenlig, at raadslaa derom, og — enten paa Senatets Opfordring eller uopfordret — at afgive Betænkninger herom til Senatet, ligesom det ogsaa har at andrage hos de paagjældende Avtoriteter om de Forholdsregler, hvorved det mener, at Handel og Skibsfart vil fremmes. — I vigtige Sager skal det sammenkalde Kjøbmandskonventet til Raadslagninger, og fra Tid til anden skal det afgive Beretning om sin Virksomhed. — Om alle kommercielle og maritime Love skal Handelskamret opfordres til at afgive sin Betænkning.

Foruden disse forfatningsmæssige Bestemmelser, giver en Lov detaillerede Forskrifter om Kjøbmandskonventet og Handelskamret; men allerede det at Forfatningen indeholder de almindelige Bestemmelser herom, anviser tydeligt nok Handelskamret en mere udmærket Plads end den, tilsvarende Kamre indtage i andre Lande. — I Analogi med hvad der her er anført om Bremer-

Handelskamret, indeholder den bremiske Forfatning Hovedbestemmelserne om et Industri-kammer og et Landbrugs-kammer, medens to Love give de detaillerede Forskrifter herom.

I Lübeck findes der foruden et Industri-kammer et Handelskammer, der ved Delegerede er repræsenteret i Senatets Kommission for Handel, Skibsfart, Told-, Forsikrings- og Lodsvæsen.

I Hamborg vælger »Eine Ehrbare Kaufmann» (Kjøbmandskonvent), d. v. s. det hele Kjøbmandsskab, Handelskamret. Dette har vel omtrent samme Opgaver som andre Handelskamre, men adskiller sig væsentligt derved, at det tillige spiller en administrativ Rolle: det er repræsenteret ved Delegerede i den fri Stads forskjellige Deputationer og Kommissioner for Handel, Skibsfart, Jernbane-, Post- og Telegrafvæsen, for Skatter og Toldvæsen. Hamborg har desuden et Industri-kammer.

Handelskamrene i de tre Hansestæder omfatte hele Territoriet, ikke blot Byerne.

I det Foregaaende er det gjentagne Gange blevet fremhævet, at Handelskammerforholdene i Tyskland ikke ere som de kunde og burde være. At Forholdene ingenlunde i alle Retninger ere tilfredsstillende, — er sikkert nok; — men alligevel kan det jo godt være muligt, at enkelte Kamre, — maaske endog et temmeligt betydeligt Antal af dem — have ydet Handelsstanden fortrinlige Tjenester. Thi dette maa man vel lægge Mærke til: det, Tyskerne fortrinsvis klage over er ikke saa meget de bestaaende Kamres Forfatning, i og for sig, men langt

snarere disse to Ting: at der ikke er sørget for en kommerciel Repræsentation, som dækker hele Landet, og at Organisationen er saa uensartet. Naar den tyske Handelsstand fik hele Riget ompændt af et fuldstændigt Net af ensartet organiserede Handelskamre, naar det endvidere blev gjort til en Pligt for Regeringen i alle vigtigere kommercielle og industrielle Sager at raadføre sig med Handelskamrene, saa vilde den i Hovedsagen være godt fornøjet; thi de øvrige ønskelige Ændringer af de bestaaende Love ere sammenlignelsesvis kun af mere sekundær Vægt. Adskillige preussiske og sachsiske og württembergske Kamre have jo godtgjort at de ogsaa under de bestaaende Love kunne arbejde fortrinligt, — og til denne Side af Sagen vende vi os nu.

Hvad bestiller et tysk Handelskammer? Det udretter hvad det kjøbenhavnske Grosserer-Societets Komité udretter; — men denne overkommer ikke Alt hvad et tysk Handelskammer overkommer.

Det kjøbenhavnske Grosserer-Societets Komité afgiver, naar Regeringen anmoder derom, Betænkninger over kommercielle Lovforslag; den afgiver Erklæringer og Responsa som offentlige Avtoriteter eller Private begjære i Sager, hvor der er Spørgsmaal om Handelskutume; den fører Tilsyn med Børsen, har Indflydelse paa Ansættelse af Mæglere, medvirker ved Valget af Medlemmer til Sø- og Handelsretten, tager ogsaa undertiden selv Initiativ i kommercielle Sager, indgiver Andragender til Regeringen etc. Omtrent de samme Funktioner udføres af de fleste tyske Handelskamre. Men de gjøre desuden noget Mere. De optræde i langt flere Sager end Komiteen og

ere betydeligt mere tilbøjelige til selv at gribe Initiativet. De give endvidere saadanne statistiske og andre Meddelelser om Handelens og Industriens Tilstand, som de tro, at Handelsstanden trænger til.

I Almindelighed er det ikke vanskeligt at faa fyldig Oplysning om, hvad de tyske Handelskamre bestille. Og her møde vi en lille Forskjel mellem dem og den københavnske Komité. Vel afholder det københavnske Societet én Gang om Aaret Generalforsamling, hvor der gives d'Hrr. Grosserere Beretning om «Virksomheden i det forløbne Aar», og paa Børskontoret vil trykte Exemplarer af Beretningen være at erholde. Men uheldigvis give disse Beretninger os ikke mange Oplysninger. De meddele os, at Komiteen i Aarets Løb har behandlet de og de Sager (i Almindelighed et meget beskedent Antal); — men oftest faar man kun den rent faktiske Meddelelse, at de og de Sager have været behandlede; kun sjeldnere faar man en lidt nøjere Besked om hvorledes de ere blevne behandlede, om hvilket Standpunkt Komiteen har indtaget ligeoverfor dem. Paa dette Punkt iagttage de tyske Beretninger en ganske anden Holdning: de give os klar og tilstrækkelig Besked om, hvorledes vedkommende Handelskammer opfatter alle de, i Almindelighed meget talrige, Sager, der have været for i Aarets Løb; — de give os Oplysning ikke blot om Konklusionen men ogsaa om de Præmisser, hvoraf Konklusionen er udgaaet.

Vi ville kaste nogle flygtige Blik paa enkelte af de tyske Handelskamres Virksomhed. Hvad vi i det Følgende anføre er kun nogle aforistiske Smaanotitser, nogle beskedne Brudstykker, kun nogle faa Exempler, der lettelig kunde suppleres med mange andre.

Lad os først aflægge et kort Besøg i Bremen. Her finde vi strax den Mærkelighed, at Handelskamret — navnlig ledet af Syndikus Dr. Th. Barth — allerede d. 1. Januar 1879 saa sig i Stand til at aflægge Kjøbmandskonventet Beretning — og en meget fyldig Beretning — om Virksomheden i 1878. Det tyder paa en vis Livlighed. Beretningen aabnes med nogle almindelige Bemærkninger om Tysklands Told- og Handelspolitik. Derefter følger Meddelelser om det bremiske Handelskammers Stilling til Spørgsmaalene om Oprettelsen af et «nationaløkonomisk Senat» i Tyskland, om den tyske Handelsdags Reorganisation etc. etc. Fremdeles om Sager af mere speciel Betydning: Bremens Stilling som Frihavn og de tyske Industridrivendes Angreb herpaa, Bremens Skibsfartsanliggender, en Mængde forskellige Jernbanespørgsmaal, Petroleumsumsætningen, Bremens Beskatningsforhold, Bankvæsenet etc. etc. Alene under Gruppen «Jernbanespørgsmaal» har det bremiske Handelskammer i 1878 behandlet saa mange forskelligartede Sager, at en Opamsning af dem vilde tage Tid. Den vigtigste Sag, der er bleven behandlet i 1878, er dog Spørgsmaalet om en Beskatning af Tobak. Om Handelskamrets Stilling til dette Spørgsmaal giver Beretningen al den Besked man kan ønske sig. Desforuden har Kamret belyst Spørgsmaalet i selvstændige Smaaskrifter. Overhovedet skyer det ikke, naar Spørgsmaal, der stærkt berøre Bremens Interesser, ere paa Bane, at udsende Brochurer, i hvilke der, efter Omstændighederne, agiteres *pro* eller *contra*. Flere saadanne Smaaskrifter ligge for os. Og regelmæssigt hvert Aar udgiver Kamret et Hefte, der indeholder de vigtigste statistiske Data vedrørende Bremens Vareomsætning, Rhederi og Skibsfart, Jernbanetrafik, Postvæsen,

Telegrafvæsen, Penge- og Kreditvæsen etc. Heftets Omfang er beskedent (55 Sider): det indeholder nemlig ikke, saaledes som de af Statistisk Bureau udgivne Tabelværker, meget detaillerede Oplysninger; det indeholder: hvad Kjøbmanden til Dagligbrug trænger til.

Handelskamret holder i Almindelighed i Aarets Løb c. 40 Plenarmøder og 150 à 170 Udvalgmøder, tilsammen c. 200 Møder.

Vi foretage Springet fra Bremen til Württemberg. Denne lille Stat, hvis Befolkning knap er saa stor som den danske, medens Territoriet kun er det Halve af Danmarks, har som ovenfor anført 8 Handels- og Industrikamre. Deraf har Hovedstaden Stuttgart (107,000 Indv.) ét, og Ulm (30,000 Indv.) et andet. Heilbronn (en By saa stor som Odense) har et tredje. Reutlingen og Ravensburg, der ere endnu mindre, have det fjerde og femte, og de tre øvrige findes i Calw, Rottweil og Heidenheim, d. v. s. i smaa ubetydelige Provinsbyer à la Roskilde eller Ribe. Hvorledes er det muligt i saadanne Smaabyer at finde de fornødne Kræfter? Er Tyskland overhovedet saa rigt udstyret med økonomiske Kapaciteter, at det kan forsyne sine halvandethundrede Handelskamre? Man hjælper sig, som man kan! Handelskamret i Stuttgart har en i videre Kredse for sin nationaløkonomiske Dygtighed anset Mand (Dr. J. Landgraf) til Sekretær; men de øvrige württembergske Kamre maa lade Sekretærforretningerne udføre af Sagførere og Notarer, et enkelt af en Kjøbmand, en tredje af en Postmester. Ogsaa disse Smaakamre behandle i Aarets Løb et ikke ringe Antal, tildels meget vigtige Sager. Sekretæren udarbejder Beretningen over Virksom-

heden, og indsender den til en Afdeling af det württembergiske Indenrigsministerium, kaldet «*kgl. Centralstelle für Gewerbe und Handel.*» Af denne Avtoritet udgives Beretningerne samlede i ét Bind, hvorhos der paa Basis af de fra Handelskamrene indkomne Oplysninger udarbejdes en samlet Fremstilling af den industrielle og kommercielle Bevægelse i hele Kongeriget i det forløbne Aar. Denne Sammenstilling kan ikke noksom prises, og overhovedet er Württemberg, naar der spørges om Varetagelsen af de kommercielle Interesser, et talende Exempel paa, at ogsaa Lande, der ikke raade over mange Kræfter, kunne præstere betydelige Ting, naar blot Sagen gribes praktisk an.

Württembergers «*Centralstelle für Gewerbe und Handel*» (ledet af Dr. Steinbeis) vejleder de enkelte Handelskamre med Hensyn til Meddelelsen af handels-statistiske Oplysninger og bearbejder med stor Omhu det indgaaede Materiale: derved er nævnte «*Centralstelle*» blevet i Stand til hvert Aar at offentliggjøre et Bind, indeholdende en af den württembergiske Handelsstand højt skattet Oversigt over den økonomiske Status og Bevægelse. Til Fordeling mellem Handelskamrene og Andre har «*Centralstelle f. G. u. H.*» udarbejdet et Program, som det kan lønne sig at se lidt paa.

Handelskamrenes Beretninger ville — hedder det i det württembergiske Program — kunne benyttes til at give Regeringen Oplysninger om Handels- og Industristandens Ønsker, om de økonomiske Forslag, til hvis Udførelse, Stats- eller Kommunalavtoritetens Medvirken udfordres, om de Midler, ved hvilke økonomiske Reformers lettest tænkes realiserede. Beretningerne ere desuden bestemte til at give et Billede af Bevægelsen i Agerbrug, Industri og Handel, og — hvor det er gjørligt — bør Oplysningerne herom gives i bestemte Tal. — Beretningerne falde

i to Hoveddele: I den første, om Lovgivning og Administration, udtales Handelsstandens Ønsker og Forslag, forsaavidt de kræve Avtoriteters Medvirken. Centralbureauet prøver Ønskerne og Forslagene, og forsaavidt der er anført noget Positivt til deres Støtte, oversendes de til vedkommende Myndigheder. Almindelige theoretiserende Betragtninger over økonomiske Sager ligge udenfor Beretningernes Omraade. Handelskamrenes Meddelelser bør slutte sig til specielle økonomiske Spørgsmaal, der staa paa Dagsordenen, eller til faktisk foreliggende Fornødenheder i vedkommende Kammerdistrikt eller i Landet i dets Helhed. De Forslag, der stilles, bør belyses og begrundes ved praktiske og theoretiske Momenter. — I den anden Hoveddel indeholdes der først almindelige, derefter specielle Notitser om den økonomiske Bevægelse. Ethvert Handelskammer vælger selv den Maade og de Organer, gennem hvilke det skaffer sig saadanne statistiske Data, der egne sig for Beretningen. Forskjellige Veje kunne her følges. For det Første kan det overdrages til hvert enkelt af Handelskamrets Medlemmer at give Oplysninger om den Branche, Vedkommende arbejder i, samt at indsamle Oplysninger i den Kreds, hvor han hører hjemme; dernæst kan der rettes en Opfordring til Distriktets økonomiske Foreninger om at virke med til Materialets Indsamlen; endelig kan der engageres specielle Korrespondenter for bestemte Brancher. I Reglen ville alle tre Veje vel blive fulgte. Erfaringen har vist, at faste Korrespondenter, der forbinde Intelligens med Interesse for Sagen, i Almindelighed levere det mest brugbare Materiale. Ved betydeligere Præstationer bør der, naar de ønske det, ydes dem en Pengegodtgørelse. — Hvad Valget af Stoffet angaar, saa beror det paa ethvert Handelskammers Skjøn, hvilke af Distriktets Handels- og Industriegrene der kunne være vigtige nok til at blive gjorte til Gjenstand for Beretning. Ogsaa smaa, i industriel Henseende mindre betydende Erhvervsgrene fortjene Hensyntagen, naar de paa Grund af deres Forhold spille en særlig Rolle i Distriktets almindelige økonomiske Liv. Men i Reglen vil Beretningen hovedsagenlig dreje sig om de Brancher, der repræsenteres af større Forretninger, da de — bortset fra deres større økonomiske Betydning —, ere undergivne større Omskiftelser med Hensyn til Af sætningsforholdene, og overhovedet skarpere betegne Forretningsaarets Karakter. Til Beretningen om Handelens

og Industriens Stilling og Gang, kan der knyttes Bemærkninger dels om tekniske Forhold, dels om tilstedeværende Misligheder og Midlerne til deres Afbjælpning m. m. Ved statistiske Notitser, der aarligt vende tilbage — f. Ex. om Skibsfart, Kreditinstituternes Regnskaber — vaages der over, at den engang antagne Form fremdeles følges, da Sammenligningen med de tidligere Aar kun saaledes muliggjøres. — De specielle Oplysninger indordnes i Almindelighed under følgende Rubriker: 1. Kommercielle og industrielle Hjelpeanstalter, og herunder atter: Gods- og Persontrafiken saavel paa Stats- som paa Privatbanerne; Postvæsen; Telegrafvæsen; Skibsfarten; Markedsvæsen (Oplysninger om de Kvantiteter og Kvaliteter, der bringes til og sælges paa Markedet, om de betalte Priser etc.); Børsvæsenet; Kreditinstituter; Assuranceanstalter; Sparekasser; Forbrugsforeninger; Produktionsforeninger; Haandværkerbanker; det kommercielle og industrielle Undervisningsvæsen etc. — 2. Landbrugsproduktionen og Handelen med Landbrugsprodukter. Herunder atter: Aarets klimatiske Forhold; Høstudbyttet; Kreaturbestanden; Korn-, Kreatur-, Mel- og Kjødhandelen; Ud- og Indførsel; Konjunkturernes; Prisforholdene. — 3. Skovbruget og Handelen med Skovbrugsprodukter. — 4. Industri-Produktionen. Staaende Artikler i denne Rubrik ere: Haandværkets og Detailforretningernes Stilling; Arbejdsløn og andre Arbejdsforhold; Omsorgen for Fabrikarbejderne; Foreninger til de arbejdende Klassers Vel; korte tekniske Belkrivelser af nyindrettede Etablissements; Byggevirksomheden; offentlige Arbejder; særlige Fænomener paa det social-økonomiske Livs Omraade; Udvandringen; Industriudstillinger etc. etc. Fortæringsgjenstande-Industrien. Mineral-Produktionen. De kemiske Industrier. Metalindustriens forskellige Brancher. Textilindustriens do. Læderindustrien. Træindustrien. Ben- og Hornvareindustrien. Instrument-Fabrikationen. Straa- og Haarvarer. Papirfabrikationen og Papirfabrikata. Den literære og kunstneriske Produktion og hvad dermed staar i Forbindelse etc. — 5. Handelsbevægelsen: Penge- og Fonds-Markedet. Kolonialvarer. Droguerier. Petroleum. Farvevarer. Kulhandelen etc. etc. — — —

Dette er Hovedpunkterne af det württembergske Program. Forfatteren af disse Linjer har haft Lejlighed

til at se, hvorledes Programmet praktisk er blevet gennemført, og kan forsikre, at de Arbejder, der offentliggøres under det oftnævnte Centralbureaus Auspicier, ere særdeles fortrinlige Hjælpemidler for de württembergiske Forretningsfolk, og have Krav paa Opmærksomhed ogsaa udenfor den württembergiske Stats Enemærker.

Vi forlade nu Württemberg og tage til Sachsen. Ville vi læse interessante Handelskammer-Aarsberetninger, vil Dr. L. Gensel, den bekjendte Rigsdagsmand, Sekretær ved Handelskamret i Leipzig, kunne stille saadanne til vor Raadighed. Ogsaa Beretningerne fra Plauen, Chemnitz og Dresden skulle være gode. Men i Stedet for at opholde os i disse Byer, ville vi begive os til Zittau; thi i denne By — der mere udmærker sig ved sin Vindskibelighed end ved sin Størrelse —, ville vi finde et Handelskammer, der har præsteret fortrinlige Sager.

Det nævnte Handels- og Industri-kammer omfatter foruden Zittau (20,000 Indv.), hvor det har sit Sæde, Byerne Bautzen (13,000 Indv.), Kamenz (7000 Indv.) og Löbau (6000 Indv.) samt de omliggende Landdistrikter. Det omfatter saaledes i det Hele et Territorium, der vel er noget mindre end Fyn, medens dets Befolkning er 339,000 Indb. stor, altsaa omtrent en halv Gang større end Fyns eller henved det Halve af Sjællands. Kamret holder Møder af forskjellig Art, offentlige og hemmelige, Udvalgs- og Plenar-, Handels-Møder og Industri-Møder, samt Handels- *plus* Industri-Møder. Af Forhandlingerne optages der et fyldigt Referat, som trykkes, saaledes at det bliver muligt for de Handlende og de Industridrivende at være fuldstændigt paa det Rene med, hvorledes og i

hvilket Omfang Kamret varetager deres Interesser. Af de Aktstykker, der ligge for os, fremgaar det, at dette Omfang er et meget betydeligt. Men Kamret indskrænker sig ikke til paa Møder at diskutere de foreliggende økonomiske Spørgsmaal: det udsender ogsaa efter Tid og Lejlighed Smaaskrifter til deres Belysning. Blandt dem vi have for os, skulle vi nævne et Skrift af den nuværende Sekretær, Dr. A. Löbner, i hvilket Forfatteren har bearbejdet og systematiseret Udtalelser fra 91 tyske Industri- og Haandværkerforeninger om formentlig ønskelige Forandringer af Næringsloven. — En ganske særlig Betydning har imidlertid den store Kammerberetning, som Kamret har overdraget Dr. C. Roscher (i syv Aar, indtil April 1879, Handelskammersekretær i Zittau, nu Regeringsraad i Dresden), at udarbejde. Den første Del af dette store Værk, der har vakt Opmærksomhed ogsaa udenfor Tysklands Grænser, er i Grunden tildels en kritisk Belysning af de økonomiske Tilstande i Tyskland*). Dets anden (tabellariske) Del indeholder en indgaaende Statistik af Kammerdistriktet, og ikke blot Handels- og Industri-Statistik men ogsaa Aferbrugs-Statistik m. m. m. I den tredje (beskrivende) Del, der er under Forberedelse, vil Forfatteren meddele, hvad han erfarede ved sine Besøg hos Kammerdistriktets Handlende og Industridrivende om de økonomiske Tilstande i Fortid og Nutid og om de sandsynlige Udsigter for Handel og Industri. Dr. Roscher har her gennemført en ny Plan, som han haaber vil vinde ogsaa andre Handelskamres Bifald.

*) Artiklen «Oplysninger om Kreditforhold» i Nationaløk. Tidsskrift Bd. XI S. 71 var et Uddrag heraf.

Fra Preussen, for ogsaa at optegne nogle korte Notitser om denne Stats Handelskammer-Arbejder, udgaar der hvert Aar en betydelig Samling af Beretninger, af hvilke man lærer at kjende, hvad det enkelte Kammer har udrettet i det forløbne Aar, og hvilken Stilling det indtager ligeoverfor de paa Dagsordenen staaende økonomiske Spørgsmaal. Fra Breslau og Köln, fra Königsberg og Flensborg, fra Handelskamre og «Vorsteheramt der Kaufmannschaft», fra store Byer og fra smaa Byer er der blevet os tilsendt saadanne Beretninger. Disses Omfang er naturligvis temmeligt varierende: Breslauer Beretningen for 1878 er 253 S. stor, saaledes at 70 S. falde paa den første Del (Handelskamrets Erklæringer og Anskuelser om de forskjellige Spørgsmaal) og c. 180 S. paa den anden Del (Breslaus el. Schlesiens Handel og Industri i 1878). Den köllnske Beretning for 1878 er 178 S. stor; — men Beretningerne fra mindre Kamre ere naturligvis ofte mindre. I saa Henseende er der indrømmet Kamrene al ønskelig Frihed. — Til Aarsberetningerne slutter sig endvidere en Række særligt udgivne større eller mindre Skrifter om særlige Dagsspørgsmaal.

Tage vi nu de preussiske Beretninger for os for at faa at vide, hvad Kamrene have bestilt i det forløbne Aar, faa vi først Besked om adskillige Forandringer i Lovgivningen, med Hensyn til hvilke Handelsstanden maa udtale sig *pro* eller *contra*: saasom angaaende Nærings-, Aager-, Varemærke-, Vexel-, Fimalovgivningen etc. etc. Toldpolitiken er Gjenstand for udførlige Meddelelser. Spørgsmaalet om Hensigtsmæssigheden af et «nationaløkonomisk Senat» i Tyskland diskuteres. Møntforhold (saasom om Fuldbyrdelsen af den rene Guldfod, om Sølvthalerens formentlige Værdiforandringer, om en international Mønt-

kongres), Kreditvæsenet (om Checksystemet, om en Reform af den kommercielle Betalingsmaade, om Enhed i de tyske Fonds-Forretningers Usancer, om den tyske Rigsbanks Ugeoversigter), Assurancevæsenet, Handelstraktater, Vandrelager og Vareauktioner, Postvæsenet, Telegramtariferne, Jernbanesager (saavel almindelige som lokale), Vandvejene (det tyske Kanalvæsen, Aabningen af en Kanal fra Amsterdam til Rhinen, Skibsfarten paa Rhinen, paa Oder osv.), Havneindretninger etc. etc. belyses. — I Beretningernes anden Del gives der faktiske Oplysninger om alle de Artikler, der have nogen Betydning for Handelskammerdistriktet. Breslauer-Beretningen giver sine Oplysninger herom efter følgende Skema:

I. Produktion og Afsætning af vegetabiliske Produkter. *A.* Agerbrug. Korn: Hvede, Rug, Byg, Havre. Bælgfrugter: Ærter, Bønner, Boghvede, Linser etc. Textilplanter: Hør, Hamp. Oljegivende Planter: Raps, Oljesæd. Farveplanter. Kartofler. Sukkerroer. Cichorierødder. *B.* Havebrug og Handel med finere Kulturplanter. Tobak. Kryderi- og Medicinalplanter: Arnika, Kamiller, Malva, Pebermynte, Opium. Frø: Rød- og Hvidkløver, Thimothe. Frugtav. *C.* Vinavl. *D.* Handel med Produkter fra fremmede Zoner: Sydfrugter, Ris; Kaffe, The, Kryderier, Tobak, Bomuld, Farvetræ og Farvevarer, fede Oljer, forskellige Droguer, Aloe, Copaiwabalsam, Perubalsam, spanske Fluor, Gummi arabicum, Vanille. — II. Produktion og Afsætning af animalske Raaprodukter. *A.* Produkter af varmblodige Dyr: Talg, Huder og Skind, Uld. *B.* Animalske Droguer. Honning. Vox. — III. Produktion og Afsætning af mineralske Raaprodukter. *A.* Fossilier: Stenkul, øvreschlesiske Stenkul, Waldenburger Stenkul. Brunkul. *B.* Salt. *C.* Malme. — IV. Metallurgisk Industri og Handel med Metaller. Jern. Kobber og Messing. Bly og Tin. Raazink. — V. Produktion og Afsætning af Maskiner, Broer og Jernbanevogne. — VI. Produktion og Afsætning af Metalvarer (exl. Maskiner og Instrumenter). Jern- og Staalvarer. Guld- og Sølvvarer. Zinkblik. — VII. Produktion og Handel med mineralske Varer. *A.* Ubrændte Varer. *B.* Brændte og smeltede Varer:

Kalk, Lervarer, Tagpap, Træcement, Porcellænvarer, Glasvarer. — VIII. Produktion og Handel med kemiske og farmaceutiske Produkter: *A.* Kemikalier. Det kemiske Aktieselskab «Silesia» Drifts- og Afsætningsforhold. Soda og Potaske. *B.* Oljer, Petroleum. *C.* Cokes og Gas. Det kommunale Gasværk i Breslau. — IX. Produktion af og Handel med Consumtibilier. *A.* Produkter af Plante- riget. Møllefabrikater: Mel, Stivelse, Bøgværk. Sukker- fabrikater. Kaffesurrogater. Spirituosa. Vin. Øl. Tobaks- fabrikationen. *B.* Produkter af Dyreriget: Svinefedt, Smør, Sild og andre Fisk. Kunstige Mineralvande. — X. Textil- industri og Handel med dens Produkter. *A.* Spindeindu- stri og Garnhandel: Bomuldsgarn, Uldgarn, Hørgarn, Silketraad. *B.* Væveri og Handel med vævede Varer: Bomuldsvarer, Uldvarer, Lærred, Jutevarer, Silkevarer. *C.* Possementvarer. *D.* Færdige Klæder og Linned. *E.* Kludehandel. — XI. Produktion af og Handel med Læder, Gummi og Pelsvarer. — XII. Produktion og Af- sætning af Træ- og Straavarer. Bygningsindustrien. — XIII. Produktion og Afsætning af Papirer, Pap o. lgn. Varer. Den polygrafiske Industri: Bogtryk, Skriftstøberi, Kobber- tryk, Træsnit. Fotografi. — XIV. Forskjellige Erhvervs- grene. *A.* Udstillinger. *B.* Forskjellige Handelsgrene. Børsen. Markederne. Import- og Transithandel. — XV. Penge- og Kreditforretningen, Assurancevæsen, Selv- hjælpsinstitutioner. *A.* Penge- og Vexelomsætning: Handel med Statspapirer, Jernbanepapirer, Bankaktier, Industri- papirer, Valuter etc. De offentlige Bankers Omsætning. *B.* Assurancevæsen. De schlesiske Assuranceinstituter. *C.* Selvhjælpsinstitutioner. Breslaus Sparekasser, For- skudsforeninger, Husholdningsforeninger og Produktions- foreninger. — XVI. Kommunikationsforhold. *A.* Post- og Telegrafvæsen. *B.* Jernbaner. Anlæg af Jernbaner og Jernbane-Indretninger. Godstrafiken. Jernbaneadmini- strationen. *C.* Skibsfart. — XVII. Handels- og Industristandens indre Anliggender. *A.* Handelskamret. *B.* Kommercielle Foreninger. *C.* Skoleanstalter. *D.* Retspleje. Handels- retten. Konkursen. Handelsregister. Børs-Voldgiftsretten. — — Bilag: tabellariske Oversigter over forskellige For- hold af større kommerciel og industriel Interesse etc. etc.

Udfyldningen af alle disse Rubriker medfører, — naar den, saaledes som Tilfældet er i Breslau og paa mange andre Steder, foretages paa en fyldig Maade — naturligvis

et større, hvert Aar tilbagevendende Arbejde. Dette er et vigtigt periodisk Arbejde. Ved Siden af det har Handelskamret at besørge alle de forskjelligartede, stadigt vexlende Arbejder, som en samvittighedsfuld Varetagelse af de kommercielle Interesser medfører. En Opramsning af alle disse skiftende Arbejder, som de tyske Handelskamre overkomme i et enkelt Aar, vilde føre os for vidt.

«Intet for Intet», — hedder det! Skulle Handelskamrene præstere større Arbejder, maa de raade ikke blot over personlige Kræfter men ogsaa over pekuniære Midler. Men hvor faa de da Pengene fra? vil man spørge.

Spørgsmaalet er allerede ovenfor blevet korteligt besvaret. Det er S. 157 blevet meddelt, at i Sachsen faa Kamrene et Tilskud af Statskassen; hvad der ikke dækkes af dette Tilskud, opkræves hos de af Distriktets Næringsdrivende, der svare en aarlig Næringssskat paa mindst 3 Mark. Her kan tilføjes, at i de ni Aar 1869—77 havde de fem sachsiske Handels- og Industri-kamre tilsammen en Indtægt paa 695,000 M., hvoraf de 233,000 M. skyldtes Stats-tilskud, medens omtrent et dobbelt saa stort Beløb, nemlig 462,000 M., indkom i Kontingenter fra de Skattepligtige. Foretager man nu en Gjennemsnitsberegning, viser det sig, at hvert af de fem Kamre gjennemsnitligt i hvert af de ni Aar har haft en samlet aarlig Indtægt paa 15,444 M., hvoraf 5178 i Statstilskud og 10,266 M. i Bidrag fra de Kontingentpligtige. Det er, som man ser, ikke særdeles store Summer her er Tale om. Specielt kan oplyses, at Kamret i Zittau faar 5700 M. i Statstilskud, Handelskamret

i Leipzig derimod kun 3000 M. Udgifterne for Kamret i Zittau beløb i 1878 9850 M., i 1877 8681 M. (deraf: Lønning 3900 M., Leje for Sekretærens Embedsbolig og Kontorlokale 1111 M., Diæter og Rejsegodtgjørelser 1373 M., Trykningsomkostninger 398 M., Bøger og Tidsskrifter 432 M., Porto og Budløn 465 M., Kontorfornødenheder 194 M. osv.). — Ogsaa i en enkelt anden tysk Stat gives der Statstilskud; i Bremen saaledes et Tilskud paa 3000 M. — Men i Preussen og flere andre Stater ere Handelskamrene ganske overladte til at staa paa egne Ben. Og det drejer sig da heller ikke om særdeles store Beløb: for beskedne Summer præstere de preussiske (og andre tyske) Handelskamre værdifulde Arbejder. Et af de kostbareste Handelskamre i Tyskland, det i Breslau, koster aarligt c. 15,000 Kr. Det særdeles virksomme Kammer i Köln bruger, som tidligere meddelt*), kun circa 13,000 Kr. aarligt. De mindre Kamre hjælpe sig med endnu mere beskedne Summer. Og det er da i Grunden ogsaa Noget, som det ligger meget nær at antage, at naar Preussen alene har circa firsindstyve Handelskamre, naar alle disse Kamre ere henviste til udelukkende at hjælpe sig med Kontingenter fra de respektive Næringsdrivende, og naar adskillige af Kamrene findes i Smaabyer saa store som danske Provinskjøbstæder, — saa vil et preussisk Handelskammer i Almindelighed ikke være en saa særdeles kostbar Institution.

*) Nationaløkonomisk Tidsskrift XIV, S. 373, hvor de enkelte Udgiftsposter findes anførte.

Ved Siden af de i det Foregaaende omtalte officielle Organer for de kommercielle og industrielle Interesser har Tyskland en Række af frivillige Foreninger, der, omend paa en anden Maade, hellige sig de samme Interesser. Det er ikke vor Opgave ved denne Lejlighed at skildre disse Foreninger, hverken den gamle «Kramer-Innung» i Leipzig, eller den bekjendte «kaufmännische Innungshalle» i Gotha, eller de talrige Foreninger af yngre Dato; — kun er der én, som vi, paa Grund af dens nøje Forbindelse med Handelskamrene, ikke kunne undlade at nævne:

«Der deutsche Handelstag», den tyske Handelskongres, stiftedes i 1861. Den har (ifølge Statutterne af 1874) det Formaal at bringe den tyske Handels- og Industristands fælles Interesser til Gyldighed. Medlemmer af den kunne blive: alle Handelskamre og Handelsorganer i Tyskland samt, hvor Handelsstanden savner officielle Organer, ogsaa private Kjøbmandsforeninger, saafremt de have Varetagelsen af de offentlige Omsætningsinteresser til Opgave. Handelsdagens Organer ere: Plenarforsamlingen, det staaende Udvalg (paa 25 à 30 Medlemmer), og dets Præsidium. Det er særligt Plenarforsamlingens Opgave at udtale sig om vigtige Handelsspørgsmaal og om de Midler, hvorved disse kunne fremmes. Den træder sammen, naar 25 Medlemmer forlange det, samt naar det staaende Udvalg beslutter det. Enhver Plads (Korporation) har én Stemme; flere Repræsentanter for en Plads kunne (uden Skaar i deres Ret til frit at tage Del i Diskussionen) slutte Overenskomst om Stemmegivningen; en enkelt Plads kan højst sende fem Repræsentanter til Plenarforsamlingen. Det staaende Udvalg skal: 1. fuldbyrde den sidste Plenarforsamlings Beslutninger; 2. forberede den næste Plenar-

forsamling og dennes Dagsorden; 3. forsaavidt det gjøres nødvendigt, og under Forbehold af Plenums paafølgende Godkjendelse, varetage den hele Institutions Interesser; 4. efter Evne fremme de forskjellige Handelsbestyrelsers Bestræbelser med Hensyn til Handelens Udvikling. En Generalsekretær, der skal bo i Berlin og et under hans Ledelse staaende Bureau besørger Korrespondancen, indsamler det literære og statistiske Materiale osv. Omkostningerne ved Handelsdagen fordeles mellem de enkelte Korporationer, der ere Medlemmer af den. De forskjellige Pladser inddeles i Forhold til deres Betydning i sex Klasser: den første Klasse betaler aarligt 30 M., den anden 60 M., den tredje 120 M., den fjerde 240 M., den femte 360 M., og den sjette 600 M. Det staaende Udvalg fordele Korporationerne mellem de forskjellige Klasser. Enhver Handelsbestyrelse maa selv afholde de Udgifter, der ere forbundne med at lade sig repræsentere paa Forsamlingerne.

Ifølge de paa den d. 30.—31. Oktober 1878 afholdte Handelskongres gjorte Meddelelser var de finansielle Forhold saaledes: I Aaret 1. Apr. 1877—31. Marts 1878 udviste

Indtægtssiden:	
Kassebeholdning pr. 31. 3. 1877	M. 14,971. 10
Medlemsbidrag	- 21,959. 40
Renter	- 1218. 66
	<hr/>
	Summa Mark 38,149. 16
Udgiftssiden :	
Bureauomkostninger	M. 14,068. 74
Rejseomkostninger og Diæter	- 428. 20
Tryksager	- 2102. 35
Poito	- 185. 93
	<hr/>
	Summa Mark 16,785. 22

Kasseopgjørelsen pr. 1. Okt. 1878 udviste en Bankkredit paa c. 13,000 M., og en Obligationsformue paa 22,000 M., — altsaa en ret velhavende Forening.

Ult. Okt. 1878 omfattede Handelsdagen

36 Korporationer af 1ste Klasse			
44	—	af 2den	—
37	—	af 3dje	—
10	—	af 4de	—
8	—	af 5te	—
10	—	af 6te	—

I alt 145 Korporationer, hvis aarlige Medlemsbidrag til-
sammen løb op til 19,440 M.

Den tyske Handelsdag har siden sin Stiftelse i 1861 afholdt en Række Møder, paa hvilke den bl. A. har beskæftiget sig med Spørgsmaalene om: metrisk Maal og Vægt, almindelig tysk Møntenhed, Indførelsen af en almindelig tysk Handelslovbog, Post-, Jernbane- og Toldvæsen, Skibsfart, Handelstraktater, Handelsdomstole, en almindelig tysk Fabriklovgivning, Konkurs-, Vexel-, Stempeloven, Tobaksmonopolet, de kommercielle Betalingsforhold, Oprettelsen af et nationaløkonomisk Senat i Tyskland etc. etc. Med Hensyn til flere af disse Spørgsmaal har den i en tydelig Grad paavirket Lovgivningen. Overhovedet kan det ikke negtes, at den har indlagt sig store Fortjenester af Handelen, — og alligevel har der i den senere Tid udviklet sig en betydelig Misstemning imod den. Sagen er den, at dens Sammensætning er langt fra at være homogen, og denne Omstændighed har ført til Rivninger, der noget have lammet dens Kraft. Paa den i Berlin i Maj 1878 afholdte »Delegirten-Conferenz der deutschen Seehandelsplätze» besluttede endel Stæder, — af Misfornøjelse med de protektionistiske Luftninger, der have begyndt at berøre Handelsdagen — at melde sig ud, og i Henhold til denne Beslutning have

Königsberg, Danzig, Lübeck, Memel, Tilsit, Insterburg, Elbing og Wolgast opsagt Handelsdagen Huldskab og Troskab, idet de til Gjengjæld søge Trøst hos den afgjort frihandelssindede «Delegirten-Conferenz der Seehandelsplätze». Om dette Skridt er fornuftigt eller ufornuftigt, skal ikke her undersøges.